

**ВЕРТОЛІТНИКАМ, ЯКІ ВІДДАЛИ
СВОЇ ЖИТТЯ ЗА УКРАЇНУ,
ПРИСВЯЧУЮ.**

02.05.2014

Руденко Сергій Сергійович
Грішин Ігор Іванович
Плохотько Руслан Володимирович
Сабада Олександр Борисович
Топчій Микола Миколайович

29.05.2014

Бульдович Сергій Іванович
Кравченко Сергій Миколайович

13.06.2014

Тихолоз Андрій Павлович

21.06.2014

Редькін Руслан Вікторович
Лисиченко Олександр Миколайович
Михайлик Володимир Георгійович

24.06.2014

Бєлкін Андрій Володимирович
Шингур Дмитро Васильович
Мазунов Руслан Олександрович

12.08.2014

Арциленко Дмитро Юрійович

20.08.2014

Бірюк Олег Миколайович
Родіонов Антон Олександрович

24.03.2015

Руденко Сергій Миколайович

26.03.2017

Волошин Євген Петрович
Мовчан Дмитро Васильович
Кандул Роман Григорович

29.05.2019

Мазепа Ігор Ярославович
Попенко Владислав Валерійович
Романюк Василь Миронович
Дацюк Павло Юрійович

Вічного польоту...

ЗМІСТ

		Дніпро, Україна Жовтень, 2019	69
Передмова	9	Гома, ДР Конго Грудень, 2019	80
Вступ	13	Авдіївка, Україна Листопад, 2019	85
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	19	Гома, ДР Конго Грудень, 2019	93
Амвросіївка, Україна Червень, 2014	25	Гома, ДР Конго Січень, 2020	98
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	27	Львів, Україна Лютий, 2014	100
Дніпро, Україна Серпень, 2014	31	Дніпро, Україна Травень, 2014	101
Бені, ДР Конго Грудень, 2019	33	Дніпро, Україна Червень, 2015	103
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	35	Бені, ДР Конго Лютий, 2020	105
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	44	Броди, Україна Жовтень, 2019	108
Броди, Україна Травень, 2014	46	Довгеньке, Україна Червень, 2014	112
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	49	Сімуліке, ДР Конго Лютий, 2020	120
Броди, Україна Березень, 2014	60	Ірпінь, Україна Липень, 20...	131
Гома, ДР Конго Грудень, 2019	64	Бені, ДР Конго Березень, 2020	141

Дніпро, Україна <i>Травень, 2015</i>	146	Бунія, ДР Конго <i>Травень, 2020</i>	303
Гвардійське, Україна <i>Травень, 2014</i>	157	Новомлинівка, Україна <i>Травень, 2014</i>	313
Бені, ДР Конго <i>Березень, 2020</i>	168	Броди, Україна <i>Травень, 2014</i>	320
Дніпро, Україна <i>Травень, 2015</i>	176	Дніпро, Україна <i>Червень, 2014</i>	324
Бені, ДР Конго <i>Березень, 2020</i>	189	Гома, ДР Конго <i>Червень, 2020</i>	340
Краматорськ, Україна <i>Червень, 2015</i>	198	Робертс, Ліберія <i>Вересень, 2007</i>	355
Бені, ДР Конго <i>Березень, 2020</i>	224	Бунія, ДР Конго <i>Липень, 2020</i>	360
Дніпро, Україна <i>Червень, 2015</i>	230	Дніпро, Україна <i>Червень, 2014</i>	370
Бені, ДР Конго <i>Березень, 2020</i>	239	Гома, ДР Конго <i>Серпень, 2020</i>	373
Броди, Україна <i>Серпень, 2015</i>	250	Гома, ДР Конго <i>Вересень, 2020</i>	380
Маріуполь, Україна <i>Квітень, 2017</i>	254	Новомлинівка, Україна <i>Серпень, 2014</i>	392
Сєвєродонецьк, Україна <i>Жовтень, 2018</i>	261	Гома, ДР Конго <i>Вересень, 2020</i>	401
Сватове, Україна <i>Лютий, 2016</i>	270	Траса М-06, Україна <i>Жовтень, 2020</i>	408
Бені, ДР Конго <i>Квітень, 2020</i>	295		

*«Как же вы не заметили? Мы же сегодня
над моей Украиной дрались...»*

КОМЭСКА ТИТАРЕНКО

«В БОЙ ИДУТ ОДНИ СТАРИКИ»

«One cannot resist the lure of Africa»

RUDYARD KIPLING

«Атестаційна комісія в кінці тунеля неминуча...»

КОМАНДИР 16ОБРАА

полковник Павло Бардаков

Авіація. Більшість населення нашої блакитно-зеленої планетки не має жодного поняття про те, що це таке. Ну, літаки, там, вертольоти. Льотчики — люди, які керують ними. Хтось їх, ті літаки й вертольоти, ремонтує-обслуговує-заправляє, напевно. Ще там якісь люди працюють — диспетчери, чи як їх там кличуть... Ще стюардеси — це такі лялечки-гарнюні в уніформі з хустинками на довгих шиях, вони разносять каву, віскарь та кавчик, а ще показують перед польотом смішну пантоміму, як ригувальний жилет вдягати і надувати.

А насправді авіація — це драйв, це пристрасть, це кристалізована емоція. Ніяких квіточок-букетиків-цукерочок-віночків та безнадійних серенад під балконом. Все жорстко. Тільки хардкор. «Highway to Hell» з симфонічним оркестром та хором новозеландських канібалів під завивання турбореактивних двигунів. Авіація — це секс металу і пламеню. Це високотехнологічна еротика. Аеро- і термодинаміка у стилі «ню». Це влада і контроль, що протинають атмосферу на шаленій швидкості та недосяжній висоті. Це шалене відчуття керування багатотонним сталевим звіром — живим, диким, невгамовним та покірним тобі драконом. Це неможливо передати словами, це потрібно відчувати. І спробувавши раз, уже не зможеш відмовитись. Майже наркотик... Ні, не «майже» — таки наркотик.

Авіація — це спільнота. Спільнота трошки божевільних, до нестями закоханих у свою справу людей. І немає різниці, ти керуєш гігантським «Боїнгом» чи легкомоторним літачком, крутиш горизонтом на надзвуковому винищувачі чи відриваш від землі колеса транспортно-бойового вертольоту. Суть єдина. Ти — частина касты. Так, авіація — це каста.

А ще це робота. Важка. Відповідальна. Така, що потребує спеціальних знань та навичок. Така, що не допускає і не пробачає помилок. Ця робота — далеко не для всіх. Іноді ця робота небезпечна. Але це... чорт, це лише додає гостроти!

Щодо військової авіації, яка в Україні зветься Повітряними силами, то вона й поготів є абсолютною terra incognita. Втім вона існує. Причому різна: винищувальна, бомбардувальна, розвідувальна, штурмова, транспортна, стратегічна. А ще — специфічний і незаслужено рідко згадуваний рід військ «армійська авіація». Це ми, вертолітники. Повна, офіційна наша назва: армійська авіація Сухопутних військ. Авіація піхоти. І це, на мою думку, дуже і дуже правильно.

Кожен рід авіації має специфічний спектр завдань та практично не може виходити за його межі. Винищувач призначений для «завоювання переваги у повітрі», тобто веде бій з іншими повітряними судами. По землі працюють бомбардувальники та штурмовики. Перевезення і десантування виконує транспортний літак. Словом, кожному зайцеві — своя морквина. Звичайно, той чи інший рід авіації можна застосовувати для виконання нехарактерних для нього завдань. Штурмовик може вести повітряний бій, а транспорт — кидати бомби. Але... Можна забивати цвяхи мікроскопом. Можна ковбасу болгаркою різати. Можна використати совкову лопату у якості мухобойки. Але, питається у задачі, на хуя? Кожному інструменту — своє призначення.

А от ми, вертолітники, разом зі своїми машинами, — це такі собі військово-авіаційні «мультитули». Швейцарські ножі від аеродинаміки: і пиво відкрити, і сала нарізати, і шуруп закрити, і горлянку, при потребі, розпанахати від вуха до вуха...

То ж нам, «армійцям», як нас із дещицею іронічної зверхності називають льотчики Повітряних сил, пощастило зі спектром завдань найбільше: «армійська авіація призначена для підтримки сухопутних військ в ході загальновійськового бою на передньому краї та у тактичній глибині, а також...». І от в цьому «а також» стільки всіляких смаколиків та ніштяків захищено, що тільки тримайся. Закинути групу за «нуль»? Армійці. Поранених вивезти? Армійці. Повітряна розвідка? Армійці. Ганяти російського дрона? Армійці. Десантування парашутним (посадочним, штурмовим — обирай, що більше до вподоби) способом? Теж армійці. Генерала повозити, міністра якогось чи групу сліпо-глухо-німих ОБСЄ-евромастурбаторів? Знову, бля, ми — армійці. Вогневе ураження, десантні операції, пошуково-рятувальне забезпечення, медична евакуація, перевезення військ, техніки, вантажів — усе це покладається на армійську авіацію. На нас, вертолітників.

Може здатися, що співаю дифірамби, мовляв, ми, вертолітники — супер-круті, універсальні та незамінні. А решта авіаційних підрозділів та родів авіації — десь-щось, а в цілому ніякі. Звісно, це не так, кожен з військових авіаторів робить свою — потрібну, важку, небезпечну, але улюблену роботу. Кожен виконує функцію у складній, багатошаровій та, на погляд далекої від цього людини, заплутаній авіаційній системі. Кожен важливий та незамінний... Наприклад, штурмовиків я дуже поважаю. Вони ще ті кадри, разом зі своїми «грачами», — майже такі самі їбануті, як ми. А то й ще їбанутіші!

Але таки не обійдусь я без дифірамбів. Бо ми, вертолітники, — супер-круті, універсальні та незамінні. Чому? Причина криється у дуже специфічних, недоступних літакам особливостях та можливостях наших ластівок, наших бойових драконів — вертольотів. А ще у тому, що ми бахнуті на всю голову.

Вертоліт — машина унікальна, ось звідки такий широкий спектр завдань, що він здатен успішно виконувати. Тільки вертоліт, лише він. У більшості випадків він не потребує величезного «розкішного» аеродрому з купою складного

радіонавігаційного обладнання та систем. Вертольоту не потрібна двокілометрова злітно-посадкова смуга — достатньо поля, галявини у лісі, стадіону, дороги. Вертолїт, якщо він не перевантажений украй, здатен сідати та злітати вертикально будь-де. Невибагливий трудяга війни, якого зазвичай чекають з нетерпінням та надією. Він і БК підкине, і води, і харчів, і медикаментів привезе, і поранених забере. Він всюди — гість бажаний. Крім випадків, коли, щойно зупиняться гвинти, з нього вилізає спітніле від важкого броніка пузате генштабівське одоробло з потрійним підборіддям. І це кабінетно-паркетне чудовисько заходиться повчати заплених та задрочених пацанів, як правильно воювати — статутно, з відомостями, журналами, графіками, білими бордюрами, «кантіками» та іншими атрибутами всього того совкового армійського лайна, що в адекватного військового викликає лише бажання вбивати — повільно та вишукано, зі смаком, з «відтяжечкою». І ці пацани-піхотинці часом кидають на тебе такі характерні погляди — з німим, але конкретним запитанням: «Майор, ну на хера, скажи, ти нам ОЦЕ привіз?!». І їх добре — пацанів тих — розумію: сам на власні очі бачив — та й не тільки, на жаль, бачив — величезну кількість отаких товстосраких нероб, що демонструють повсякчас свою «надважливість». Паркетні дуболоми — пихаті та гордовиті, з вічними бридливо скривленими вгодованими ряхами, з поставленим «командирським голосом» та випнутим вперед драглистим бурдюком вісцерального жиру та самовпевненості. Бували навіть випадки, коли такі паразити намагалися вказувати мені, як літати... Та й чорт би й з ними!

Крім того, що вертолїт возить та роздає всім, кому треба, всілякі ніштяки, він також може створити ворогу досить суттєві, кардинальні навіть, проблеми з процесами життєдіяльності та їхнім продовженням. Особливо «двадцять четвірка», це взагалі улюблене хобі «крокодила» — насувати противнику НАРми чи гарматою по самі помідори. Та й мі-восьмий, при нагоді, здатен наробити збитків — ще й яких!

Отже, ми — армійська авіація. І ми працюємо. Заради піхоти